

Komentar in karta: 2/70

SLA V168B.01 'vodnjak'

Vera Smole, Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'zaprt prostor ali posoda, navadno v zemlji, za zbiranje, shranjevanje večjih količin pitne vode', knj. *vodnják* (*á*), je presenetljivo najpogostejše poimenovanje *studenec* ter redkejša njegova različica *zdenec* ter tvorjenka *studenek*; *vodnjak* se pojavlja razpršeno in samo kot dvojnica različnim drugim poimenovanjem, kar govori za novejši prevzem iz knjižnega jezika. Drugo najpogostejše poimenovanje je prevzeto *štirna* z manj pogosto možko obliko *štern*; sledi jim prav tako prevzeto poimenovanje *štepih* z vrsto glasovnih različic, npr. *štapih*, *štempuh*, *štambuh*. Kar nekaj poimenovanj se pojavlja le po dvakrat, to so *plunkovec*, *izviralo*, *korito*, *mlaka* in prevzeto *fontana*, še več je enkratnic.

2. Morfološka analiza

studenec < *stud-e-n-ɛc-ɛ ← *stud-e-n-ɔ 'mrzel', kar je sorodno s *stud-ɔ 'mraz, hlad', *stud-i-ti 'delati mrzlo, hladno'

studenek < *stud-e-n-ɔk-ɔ

studencič < *stud-e-n-ɔč-ič-ɔ

studencek < *stud-e-n-ɔč-ɔk-ɔ

izkopan studenec < **jɔz-kop-a-n-ɔ stud-e-n-ɛc-ɛ* ← *jɔz-kop-a-ti

'kopati' + *stud-e-n-ɛc-ɛ

studenec na kolo < **stud-e-n-ɛc-ɛ na kol-o* ← *stud-e-n-ɛc-ɛ + *na 'na' + *kol-o 'kolo'

na pumpo studenec < **na (pump)-ɔ stud-e-n-ɛc-ɛ* ← *na 'na' +

**(pump)-a* (← nem. *Pumpe* 'črpalka') + *stud-e-n-ɛc-ɛ

zdenec < **stɔ/ud-e-n-ɛc-ɛ* ← **stu/ɔd-e-n-ɔ* (prim. *stɔd-e-n-ɛc-ɛ > hrv. *zděnac*)

štErna < *(*čɔstern*)-a ← rom. *čisterna < lat. *cisterna* 'podzemni prostor, v katerega se steka kapnica' (E ≥ i v govorih z izenačitvijo e z i pred r)

cisterna < *(*cistern*)-a ← nem. *Zisterne* 'cisterna' ← lat. *cisterna* 'podzemni prostor za shranjevanje vode'

lešterna, nejasno, morda v zvezi s *šterna*

lucterna, nejasno, morda v zvezi s *šterna*

štera, nejasno, morda v zvezi s *šterna*

štErN < *(*čɔstern*)-ɔ (N ≥ *n* v T066; N ≥ *m* v T076, T089, T090, T094, T096, T163, T343) (ESSJ IV: 110–111)

štepIh < *(*štepix*)-ɔ ← srvnem. *stübich*, *stubich*, avstr. bav. *Stübich* 'vrsta brente' v bav. nem. izgovoru (-b- > -p-) (I ≥ *u* v T039, T041, T049, T050, T051 T052, T053, T331, T333, T337, T340, T415; I ≥ *o* v T055)